

Frivillighetsregisteretnemnda

Vedtak i Frivillighetsregisteretnemnda 7. mars 2022

Sak

2022/0051 INSPIRIA science center AS – org.nr. 893 980 482 – klage over vedtak om å nekte registrering i Frivillighetsregisteret

Til stede: Leder Martin Hennig, Shabneet K. Bains, Elisabeth Ekberg, Bernard Enjolras og Stian Slotterøy Johnsen

Sakens bakgrunn

INSPERIA science center AS (klager) meldte 8. november 2021 inn registrering i Frivillighetsregisteret.

Frivillighetsregisteret etterspurte ytterligere informasjon fra klager 11. november 2021. I henvendelsen ble det informert om at klager må endre vedtektene, slik at det ikke er uklart at et eventuelt overskudd tilfaller virksomheten selv, og at utdeling kun foretas til frivillig virksomhet. Klager besvarte ikke henvendelsen innen svarfristen.

Frivillighetsregisteret fattet vedtak 30. november 2021 om å nekte registrering i Frivillighetsregisteret, med den begrunnelse at klager ikke er en registreringsenhet. Det vises til at det er uklart om aksjeselskapet utelukkende foretar utdeling til frivillig virksomhet.

Klager påklaget vedtaket 15. desember 2021. Klager viser til at selskapet er et av 13 regionale vitensentre i Norge som mottar statsstøtte over egen post i statsbudsjettet. Klager er bedt om å søke støtte gjennom kompensasjonsordningen for frivillighets- og idrettssektoren (koronastøtte) som Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter. I 2020 søkte klager og fikk støtte gjennom morselskapet INSPERIA eiendom AS som er registrert i Frivillighetsregisteret. I tillegg til koronastøtte fra tilsynet, fikk vitensentrene gjennom Forskningsrådet støtte fra Kulturdepartementet som kompensasjon for inntektssvikt i 2020. I 2021 måtte klager søke om koronastøtte fra tilsynet på selvstendig grunnlag, ettersom endringer i lovverket gjorde at morselskapet ikke lenger kunne søke på vegne av datterselskapet. Ifølge klager har avslaget fra Frivillighetsregisteret satt selskapet i en vanskelig situasjon, ettersom registrering i registeret er et vilkår for å motta koronastøtte fra tilsynet.

Klager anfører at avslaget innebærer usaklig forskjellsbehandling og viser til at morselskapet er registrert i Frivillighetsregisteret. Selskapene blir, sammen med INSPERIA utvikling AS, driftet som ett felles selskap/konsern med samme styre.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

Ved Forskningsrådets tildeling av årlig statsstøtte blir konsernet håndtert som ett selskap, og det er begrunnelsen for at det kun er morselskapet som ble registrert i Frivillighetsregisteret. Morselskapet og klagers vedtekter er identiske når det gjelder disponering av midler ved overskudd eller oppløsning. I tillegg vises det til at verken Bergen Vitensenter AS, Vitensenter Nordland AS eller Vitensenteret Innlandet AS, som alle er registrert i Frivillighetsregisteret, har vedtektsbestemmelser om utdeling av eventuelt overskudd eller at midlene skal gå til frivillig virksomhet ved oppløsning. Klager ber om at Frivillighetsregisteret avgjørelse oppheves og at selskapet registreres i registeret, slik at klager kan ta del i kompensasjonsordningen landets myndigheter har bedt selskapet benytte.

Frivillighetsregisteret har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og oversendte klagen med innstilling 10. januar 2022 til Frivillighetsregisternemnda for behandling.

Frivillighetsregisternemnda henvendte seg til klager og Frivillighetsregisteret 21. januar 2022 for å få tilsendt vedtektene til selskapene som klager sammenligner seg med. Klager sendte etterspurte dokumenter til Frivillighetsregisternemnda samme dag. Frivillighetsregisternemnda anmodet Frivillighetsregisteret om en utdypende kommentar på klagers anførsel om usaklig forskjellsbehandling 28. januar 2022. Frivillighetsregisteret sendte inn etterspurt informasjon til Frivillighetsregisternemnda 2. februar 2022.

Klager har i e-post 4. februar 2022 sendt inn supplerende merknader og en utdypende begrunnelse for klagen. Det vises for øvrig til klagen og merknadene i sin helhet.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget er lov 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig virksomhet (frivillighetsregisterloven).

Det følger av frivillighetsregisterloven § 3 første ledd at registrering i Frivillighetsregisteret er en rett som tilordnes registreringsenheter, jf. frivillighetsregisterloven § 4.

Som registreringsenhet regnes «aksjeselskap som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet», jf. frivillighetsregisterloven § 4 bokstav d.

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Frivillighetsregisternemndas vurdering

INSPIRIA science center AS sin klage gjelder Frivillighetsregisterets vedtak 30. november 2021 om å nekte registrering i Frivillighetsregisteret.

For at et aksjeselskap skal ha registreringsrett i Frivillighetsregisteret, må det utelukkende foreta utdelinger til frivillig virksomhet, jf. frivillighetsregisterloven § 3, jf. § 4 bokstav d.

Frivillighetsregisternemnda er av den oppfatning at ordlyden «aksjeselskap som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet», tilsier at aksjeselskap som ikke foretar utdelinger til frivillig virksomhet, ikke har registreringsrett. Dette underbygges også av uttalelser i forarbeidene.

Ved utarbeidelse av loven ble det drøftet om aksjeselskap skulle ha registreringsrett. I NOU 2006: 15 s. 25-26 ble det uttalt at:

«[s]koleeksemplet på fortjenestebasert virksomhet er avkastning (utbytte) og gevinst fra selskaper som pløyes tilbake til eierne av selskapene – typisk til aksjeeierne i aksjeselskap. Aktiviteter i regi av selskaper anses derfor i prinsippet som fortjenestebaserte og faller følgelig i utgangspunktet utenfor begrepet frivillig virksomhet.

Arbeidsgruppen har imidlertid kommet til at visse aksjeselskaper bør kunne registrere seg i et frivillighetsregister. Det skyldes at en del frivillige virksomhet[er] organisert som foreninger og stiftelser driver deler av sine aktiviteter gjennom aksjeselskaper, som for eksempel kan organisere sykehjem, drive med cafevirksomhet, trykking av brosjyrer og bøker, salg av tjenester mv. Poenget med en slik organisering vil ofte være at den skal (bidra til å) finansiere eller realisere den frivillige virksomheten. Det er vanskelig å finne gode argumenter mot at slike selskaper – der det ikke skjer noen utdeling til private eiere i ordinær form, men hvor utdelte midler pløyes videre inn i frivillig virksomhet og brukes til å fremme ideelle formål – skal kunne registreres i frivillighetsregisteret.»

Videre følger det av NOU 2006: 15 s. 37-38 at:

«Det forhold at selskapet har eiere som kan disponere over overskudd ved tilbakeføring til seg selv, gjør at selskapene i utgangspunktet ikke bør kunne gjøres til registreringsenhet i Frivillighetsregisteret. I praksis er det imidlertid en del aksjeselskap som typisk er opprettet av en forening/forbund/stiftelse, som bør kunne være registreringsenhet i frivillighetsregisteret, jf. foran, og som har til formål nettopp å finansiere eller realisere den ideelle, frivillige virksomhet. Et typisk eksempel kan være at et forbund eier et aksjeselskap som har til formål å selge produkter eller tjenester og hvor fortjenesten skal pløyes tilbake til den frivillige virksomheten. I praksis finnes det også eksempler på at frivillig virksomhet har valgt å organisere seg som aksjeselskap, fordi man har ansett aksjeselskapsformen som en ordnet og gjennomprøvet eierform underlagt lovregulering. De nevnte forhold tilsier at man bør være varsom med å oppstille et helt generelt forbud mot at registreringsberettiget frivillig virksomhet organiserer seg i aksjeselskaps form. Også hensynet til å unngå en «organisasjonstvang» og ubegrunnet diskriminering mellom ulike eier- og organisasjonsformer kan tilsi det. I den forbindelse vises det til at arbeidsgruppen foran har foreslått at det gjøres et unntak for næringsdrivende (og alminnelige) stiftelser som foretar utdelinger til frivillig virksomhet.»

I Ot.prp. nr. 55 (2006-2007) s. 57 ble det uttalt at:

«[e]it særleg spørsmål er om aksjeselskap bør kunna få status som registreringseining (sjå om ansvarleg selskap ovanfor). Dette reiser prinsipielle spørsmål i forhold til grunnkravet om frivillig verksemd, ettersom det typiske ved selskap er at dei er fortenestebaserte. For aksjeselskap dukkar spørsmålet om dei kan få status som registreringseining, opp, fordi det i praksis er ein del frivillig verksemd som har organisert «sideaktivitetar» i aksjeselskapform, til dømes selskap som sel produkt og/eller tenester til eller for den ideelle verksemda, og som har som føremål å realisera eller finansiera denne verksemda. Departementet ser at det er eit visst behov for at slike selskap skal kunna få status som registreringseininger, og finn ikkje avgjerande omsyn som talar mot det. Føresetnaden er at eventuelle utdelingar berre går til den frivillige verksemda, jf. forslaget § 4 første ledd bokstav d. Sjå utgreiinga i NOU 2006:15 punkt 3.6.4.5 (s. 37).»

At aksjeselskap må praktisere utdeling til frivillig virksomhet for å kunne regnes som en registreringsenhet med registreringsrett i Frivillighetsregisteret, underbygges også av sammenhengen i regelverket. Det fremgår av frivillighetsregisterloven § 4 bokstav b at «[s]om registreringsenhet regnes alminnelig stiftelse som ikke foretar utdelinger, eller som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet». Dersom lovgiver hadde ment at også aksjeselskap som ikke foretar utdelinger skulle regnes som registreringsenhet, ville det fremgått av ordlyden.

På bakgrunn av ordlyden, forarbeidene og systembetragtninger, har Frivillighetsregisternemnda kommet til at aksjeselskap som ikke foretar utdelinger til frivillig virksomhet, ikke har registreringsrett i Frivillighetsregisteret.

Ved vurderingen av om klager foretar utdelinger til frivillig virksomhet skal det tas utgangspunkt i vedtektene. Dersom det er tatt inn vedtektsbestemmelser som regulerer at utdelinger utelukkende foretas til frivillig virksomhet, vil det utgjøre en sterk indikasjon på at vilkåret for unntaket er oppfylt. Dersom det ikke er inntatt en slik vedtektsbestemmelse, må aksjeselskapet på annen måte sannsynliggjøre at det ikke foretar utdeling til annet enn frivillig virksomhet, jf. NOU 2006: 15 s. 37. Her kan blant annet aksjeselskapets formål bidra til en avklaring.

Det følger av klagers vedtekter § 3 at:

«[s]elskapet skal drive allmennyttig virksomhet ved å virke for kunnskapsbygging og økt interesse og motivasjon til utdanning innen teknologi og naturvitenskap, særlig blant barn og unge i Østfold. Selskapet skal bygge og drive et vitensenter (science centre) i nært samarbeid med offentlige og private interessenter. Selskapet kan delta i andre selskaper eller foreninger for å fremme formålet.

Selskapet har ikke økonomisk gevinst som formål og kan ikke utdele utbytte til aksjeeierne.»

Vedtektene gir ikke noen indikasjon på at selskapet foretar utdelinger til frivillig virksomhet. Det foreligger heller ikke opplysninger om at det rent faktisk finner sted slike utdelinger. Nemnda har på denne bakgrunn kommet til at klager ikke utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet, og at klager dermed ikke er en registreringsenhet. Det at klager isolert sett kan anses å drive med frivillig virksomhet etter frivillighetsregisterloven § 3, og at ved avvikling av selskapet skal midlene overføres til annen virksomhet med samme eller tilsvarende allmenntilgittige formål, jf. klagers vedtekter § 8, endrer ikke på nemndas vurdering. Heller ikke det forhold at de andre vitensentrene kan risikere å få mindre tildelinger fra Kulturdepartementet eller Forskningsrådet, eller at klager kan bli holdt utenfor tilskudds- og kompensasjonsordningene for fremtiden, kan få avgjørende betydning i et tilfelle der lovens vilkår ikke er oppfylt.

Klager har anført at det foreligger usaklig forskjellsbehandling. Klager har vist til at morselskapet, som er registrert i Frivillighetsregisteret, har identiske vedtektsbestemmelser om disponering av midler ved overskudd og oppløsning. I tillegg vises det til at verken Bergen Vitensenter AS, Vitensenter Nordland AS eller Vitensenteret Innlandet AS, som alle er registrert i Frivillighetsregisteret, har vedtektsbestemmelser om utdeling av eventuelt overskudd eller at midlene skal gå til frivillig virksomhet ved oppløsning.

Frivillighetsregisternemnda bemerker at nemnda foretar en konkret vurdering av den påklagde saken, og utfallet av søknaden vil bero på om lovens krav er oppfylt. Nemnda forstår det slik at det har vært en endring i Frivillighetsregisterets praksis knyttet til frivillighetsregisterloven § 4 bokstav d. Etter nemndas oppfatning må forvaltningen ha kompetanse til å korrigere praksis, slik at gjeldende praksis blir i overensstemmelse med regelverket. Slik forskjellsbehandling må anses som saklig begrunnet. Til klagers anførsel om at Frivillighetsregisterets argumentasjon i e-post 2. februar 2022 ikke kan tillegges vekt i saken, vil nemnda bemerke at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter som fremkommer etter at vedtaket er påklaget, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagers rett til kontradiksjon er også ivaretatt ved at klager har fått mulighet til å inngi kommentarer til nemnda. Nemnda har kommet til at klager ikke oppfyller vilkårene for å registrere seg i Frivillighetsregisteret, og klagen kan følgelig ikke tas til følge.

Konklusjon

Frivillighetsregisternemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Frivillighetsregisterets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er godkjent elektronisk